

Березень 2018

ПУБЛІЧНИЙ ЗВІТ

2017

ЗМІСТ

ХТО МИ	3
НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ	4
ЗДОБУТКИ 2017 РОКУ	5
Розвиток правового середовища для діяльності громадянського суспільства	6
Громадянська освіта і консультації для громадських об'єднань	9
Школа громадської дії	9
Гаряча лінія	11
Посилення спроможності неурядових організацій у сфері соціальних послуг	12
Культура діалогу, соціокультурна політика, порозуміння в період конфлікту на Донбасі ...	14
Права людини в Криму. Аналіз процесів у Криму. Політика України щодо Криму	16
Оцінка політичних ризиків для демократичного управління	17
Розвиток процедур прямої та представницької демократії	18
Внесок в обмін думками та розробку державних політик	20
Комунікація процесів європейської інтеграції. Безпекові аспекти політики України	21
КОАЛІЦІЇ ТА ПАРТНЕРСТВА	22
ПРОЕКТИ УНЦПД У 2017 РОЦІ	24
БЮДЖЕТ І ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ	28
РОЗВИТОК СПРОМОЖНОСТІ ТА СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ	30
БУДЬТЕ З НАМИ	32

ХТО МИ

Український незалежний центр політичних досліджень — це неурядовий позапартійний «мозковий центр», що з 1991 року здійснює вплив на державну політику у сфері демократії через дослідження й розвиток доступу громадян до управління державними справами.

Наша місія — просування цінностей і процедур демократії в поле публічної політики та управління. Ми переконані, що саме цей шлях робить державу прозорою і підзвітною, а населення об'єднує в громадянське суспільство.

У процесі здійснення своєї місії, УНЦПД демонструє відданість тим цінностям, які пропагує, працює публічно і відкрито. Ніша «мозкового центру» зумовлює специфіку діяльності УНЦПД, яка полягає не лише у вираженні інтересів чи моніторингу реалізації політики, але перш за все — у розробці нових якісних процедур політики, що дозволить краще реалізувати суспільні інтереси.

Ми працюємо для того, щоб в Україні були гарантовані права людини, політичне середовище було конкурентним, відбувалися чесні, вільні вибори, система державної влади була збалансованою, а місцеве самоврядування — дієвим. Громадяни повинні мати умови й навички для впливу на формування державних і місцевих рішень, здійснення громадського контролю за діями влади як персонально, так і через мережі спроможних громадських і політичних організацій.

УНЦПД постійно входить у сотню кращих незалежних аналітичних центрів світу за даними рейтингу, що з 1989 року складається Програмою аналітичних центрів та громадянського суспільства Університету Пенсильванія. Вперше до цього рейтингу УНЦПД увійшов за результатами 2013 року, коли зайняв 51 місце в категорії «Найкраща адвокаційна програма» за розробку законодавства для функціонування неурядових організацій. За результатами 2017 року УНЦПД посідає 55 місце в категорії «Найкраща адвокаційна програма» і 69 — в категорії «Найкращий незалежний аналітичний центр».

НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ

Вплив на державну політику задля

- || Зміцнення середовища для вільної діяльності громадянського суспільства;
- || Сприяння суспільній згоді й різноманіттю та для деокупації Криму;
- || Утвердження процедур демократичної участі та політичного представництва громадян.

ЗДОБУТКИ

2017 року

РОЗВИТОК ПРАВОВОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

В 2017 році експерти УНЦПД продовжували діяльність, започатковану в 2014 році з п'ятирічним проектом Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) («Громадяни в дії»). Загальна мета проекту — вдосконалення законодавчого та політичного середовища, щоб зробити його більш сприятливим для потреб громадянського суспільства та здатним відображати європейські стандарти. Проект передбачає посилення громадського нагляду та участі в управлінні, що є можливим лише завдяки вдосконаленню законодавчого / політичного середовища для ЗМІ та громадянського суспільства, а також формуванню можливостей організацій громадянського суспільства залучати громадян та представляти їхні інтереси на національному та місцевому рівнях.

У 2017 році основна увага була приділена розвитку і встановленню правил для розвитку участі громадян у процесі прийняття рішень і моніторингу того, як на практиці реалізуються позитивні законодавчі новації в процедурах реєстрації громадських і благодійних організацій. УНЦПД зосередився на законодавчих пріоритетах:

- ◆ внесення змін до законодавства щодо створення сприятливого податкового середовища для неприбуткових організацій, благодійності та прозорого державного фінансування неприбуткових організацій для спрощення діяльності організацій громадянського суспільства (проекти законів про внесення змін до Податкового кодексу щодо оподаткування неприбуткових організацій);
- ◆ внесення змін до законодавства про державне фінансування організацій громадянського суспільства для збільшення можливостей конкурентного фінансування організацій громадянського суспільства;
- ◆ удосконалення законодавства та підзаконних актів щодо реєстрації організацій громадянського суспільства;
- ◆ аналіз найкращих міжнародних практик у сфері збору коштів та виявлення прогалин в українському законодавстві та практиці пожертвувань окремих осіб та бізнесу;

- ◆ внесення змін до закону «Про місцеве самоврядування» для покращення участі громадян у прийнятті рішень місцевими органами влади. Місцеві акти щодо покращення участі громадян у прийнятті рішень на місцевому рівні.

На додаток до спрощення правил реєстрації організацій громадянського суспільства, команда УНЦПД працювала над скасуванням електронних декларацій активістів та додаткової податкової звітності для організацій. Зокрема, команда УНЦПД проаналізувала проект закону № 6271 про скасування електронних декларацій для активістів

проти корупції, проект закону № 6674 щодо забезпечення прозорості організацій громадянського суспільства та використання Міжнародної технічної допомоги, проект закону № 6675 про внесення змін до Податкового кодексу в частині фінансової звітності організацій громадянського суспільства та проект закону № 8501 про забезпечення прозорості благодійних фондів та громадських об'єднань, які отримують фінансування від іноземних донорів та іноземних неурядових організацій. Вона також підготувала пропозиції до проектів законів № 6674 і 6675 щодо запровадження міжнародних стандартів прозорості у сфері звітності ОГС. Вищезгада-

На фото: організатори конференції «Міжнародні правові стандарти звітності та прозорості організацій громадянського суспільства» 17 жовтня 2017 року спільно з представниками міжнародних організацій обговорюють правила і принципи прозорості для організацій, що проводять публічні інтереси.

ні пропозиції були розроблені з ключовими партнерами через участь у робочих групах та семінарах, а також у співпраці з членами парламенту, Реанімаційним пакетом Реформ, Міжнародним центром неприбуткового права (ICNL) та іншими бенефіціарами. Вищезгаданий аналіз законів у сфері декларування майна та податкової звітності для представників організацій громадянського суспільства, підготовлений командою УНЦПД, було представлено на Міжнародній конференції «Міжнародні правові стандарти звітності та прозорості організацій громадянського суспільства» 17 жовтня 2017 року, в якій взяли участь більше 150 учасників із усіх регіонів України, представники Адміністрації Президента, народні депутати, представники міжнародних місій, що працюють в Україні у партнерстві з організаціями громадянського суспільства.

Проект USAID «Громадяни в дії» здійснював адвокацію Плану заходів на 2017 рік щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки, затвердженої Указом Президента від 26 лютого 2018 року. Відповідний план було узгоджено урядом України і викладено у постанові «Про затвердження плану заходів на 2017 рік щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки».

Серед заходів заплановано конкурсні засади фінансування громадських організацій; зменшення податкового тиску на благодійну діяльність; спрощення реєстрації громадських організацій; реформу громадських рад; розвиток соціального замовлення.

ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА І КОНСУЛЬТАЦІЇ ДЛЯ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ

ШКОЛА ГРОМАДСЬКОЇ ДІЇ

Починаючи з 2014 року, Україна отримала зростання громадянської активності. У відповідь на потреби цієї аудиторії в знаннях про те, як об'єднуватися, які інструменти впливу можна використовувати, які з них більш ефективні, УНЦПД заснував Школу громадянської дії. Її тематика є продовженням зусиль УНЦПД у справі зміцнення умов для діяльності громадянського суспільства, а її аудиторія — слухачі з усіх місцевостей України. Школа була розроблена для представників ініціативних груп та організацій громадянського суспільства, які нещодавно приєдналися до сектору громадянського суспільства та готові вдосконалити законодавче середовище для діяльності організацій на місцевому рівні.

У теплу пору, у серпні 2017 року, УНЦПД провів чотириденну Школу громадянської дії у Київській області. У ній взяли участь 19 громадських активістів з різних регіонів України — Житомира, Запоріжжя, Дніпра, Кривого Рогу, Донецька (Слов'янськ, Краматорськ) Кропивницького, Одеси (Одеса, Те-

плодар), Києва (Київ, Богуслав), Сум, Львова, Івано-Франківська (Косів), Чернігова, Чернівців, Харкова та Хмельницького. Вони були відібрані з-поміж 350 заявників на підставі їхньої мотивації продовжувати діяльність у своїх рідних містах.

Школа була організована в інтерактивному форматі — навчання, лекції, дискусії, практичні завдання, презентації, робота в групах, практичні заняття тощо. Тренери задурили учасників у майстерність адвокати, PR, управління проектами та збору коштів, необхідних для успішної пропагандистської кампанії. Під час роботи Школи учасники вдосконалили свої навички та компетенції також в управлінні проектами, що є суттєво важливими для просування громадських ініціатив, спрямованих на покращення правового середовища для реєстрації організацій, впровадження державної політики щодо розвитку громадянського суспільства та зміцнення демократичного залучення на місцевому рівні.

Після закінчення Школи кожен учасник розробив свій власний інформаційно-пропагандистський план щодо зміцнення громадян-

На фото: учасники Школи громадянської дії отримали нові корисні навички, серпень 2017 року

ського суспільства на місцевому рівні, в тому числі плани адвокаційних кампаній з розробки та прийняття цільових програм сприяння розвитку громадянського суспільства, забезпечення роботи координаційних рад з просування громадянського суспільства; покращення участі громадян у процесі прийняття рішень та активізації (наприклад, прийняття місцевих актів щодо надання грантів із місцевих бюджетів громадським організаціям, місцевих ініціатив, громадських слухань, бюджету участі, електронних клопотань, доступу до засідань комісій місцевих рад та пленарних засідань міської ради тощо); забезпечення реєстрації організацій центрами надання адміністративних послуг; розвиток громадянської освіти та розвиток міжсекторного партнерства.

Школа допомогла новим активістам отримати знання в таких темах:

- ◆ як створити громадську організацію,
- ◆ як впливати на рішення міської ради,
- ◆ як контролювати чесність державних закупівель,
- ◆ як поліпшити діяльність координаційної ради з питань розвитку громадянського суспільства на місцевому рівні,
- ◆ як впливати на формування місцевого бюджету.

ГАРЯЧА ЛІНІЯ

УНЦПД не тільки прагне поліпшити правове регулювання діяльності неприбуткових організацій (у тому числі, благодійних) та організацій, що переслідують публічний інтерес, але й допомагає всім, хто хоче діяти як інституція. У 2017 році в УНЦПД продовжила роботу **«гаряча лінія»** по реєстрації громадських і благодійних організацій. Завдяки їй

громадянські активісти з усієї країни отримують практичну допомогу з питань, які в них виникають. Наприклад, що слід зробити, щоб створити організацію, які документи і як слід оформити для того, щоб її зареєструвати, як оформити статутні документи, як внести зміни до них. У 2017 році на лінію надійшло більше 560 звернень. Крім того, для зацікавлених проводяться вебінари та семінари.

На фото: Зустріч випускників Школи громадської дії

ПОСИЛЕННЯ СПРОМОЖНОСТІ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

2017 рік став другим роком виконання унікального проекту «Посилення спроможності неурядових громадських організацій України та Грузії до участі в діалозі щодо надання соціальних послуг», що здійснювався за підтримки Європейського союзу в партнерстві із Спілкою робітничих самаритян — Німеччина та Центром стратегічних досліджень та розвитку Грузії.

Головною метою проекту стало створення практики якісного партнерства між органами місцевої влади та неурядовими сервісними організаціями (НУО), які надають соціальні послуги особам з інвалідністю, людям похилого віку та внутрішньо-переміщеним особам.

Через інструмент малих грантів було підтримано надання безкоштовних соціальних послуг, зокрема денного догляду та реабілітації для осіб у складних життєвих обставинах у Київській, Чернігівській, Черкаській, Львівській, Запорізькій та Дніпропетровській областях.

Більше 4 тисяч осіб отримали послуги від громадських та благодійних організацій у співпраці із місцевими органами влади. З

них більше 1 тисячі 300 людей отримували послуги щоденно. Послуги від неурядових громадських організацій є гнучкими в залежності від потреб клієнта та необхідними для багатьох категорій населення. Більше того, такі послуги коштують місцевій владі щонайменше вдвічі дешевше, ніж утримання комунальних установ. У порівнянні з країнами Європейського Союзу (Австрія, Франція), де влада наймає НУО для надання соціальних послуг, в Україні немає чіткого зрозумілого для влади механізму такої співпраці. Елементи соціального замовлення тільки починають впроваджуватись у вибіркових містах. У серпні 2017 року механізм соціального замовлення запроваджено в м. Київ.

У зв'язку із необхідністю розвитку механізму співпраці влади й НУО, навесні 2017 року 15 організацій пройшли навчання з адвокації, результатом якого стало підвищення стабільності соціальних послуг коштом місцевих бюджетів:

- ♦ у Бучі громадська організація «Відгук» отримала від міської влади автобус для транспортування своїх клієнтів — людей з інвалідністю;

- ◆ у Чернігові ГО «Голос Батьків» та БО «Логос» перемогли в конкурсі громадських проектів, отримавши 761 200 грн та 299 800 грн відповідно від міської влади на реалізацію послуг денного догляду клієнтів з інвалідністю. Також «Логос» здобув підтримку на комунальні витрати, а й на соціальні послуги для молоді з інтелектуальними порушеннями у сумі 182 200 грн.
- ◆ у Черкасах благодійна організація «Від серця до серця» отримала 100 000 грн на здійснення соціального патрулювання в місті протягом наступного року.

Варто також відзначити унікальні кейси фінансування в результаті спільно реалізованих адвокаційних кампаній.

У Давидівській об'єднаній територіальній громаді Львівської області відповідно до рішення сільської ради ГО «Центр просвітництва та розвитку людини» отримала 89 164 грн на надання соціальних послуг самотнім літнім людям.

Вперше спрацював механізм соціального замовлення у Криворізькій районній раді, яка у розмірі 40 000 грн профінансувала послуги для людей з інвалідністю.

На думку спеціалістів проекту, в умовах децентралізації практику запровадження нових механізмів надання соціальних послуг варто поширювати в кожній територіальній громаді. Відповідно, реформування потребує вся система загалом: від процедури оцінки потреб до заходів моніторингу та оцінки результатів наданих послуг.

На фото: Тренінг із фінансових питань для субгрантерів проекту, фінансованого Європейським Союзом, «Посилення спроможності неурядових громадських організацій України та Грузії до участі в діалозі щодо надання соціальних послуг», фінансований Європейським Союзом

КУЛЬТУРА ДІАЛОГУ, СОЦІОКУЛЬТУРНА ПОЛІТИКА, ПОРОЗУМІННЯ В ПЕРІОД КОНФЛІКТУ НА ДОНБАСІ

Суспільна єдність є основою для розвитку держави на принципах республіки. УНЦПД постійно вивчає суспільні настрої, вдаючись для цього до методу фокус-груп, що дозволяють зняти заміри суспільних процесів, зрозуміти ставлення людей до тих чи інших аспектів суспільного життя, а також — до загальнонаціональних опитувань громадської думки, що дають також кількісні зрізи. Так, у 2017 році за сприяння Національного фонду підтримки демократії (США) було проведено дослідження «Що єднає українське суспільство сьогодні?». Основою для нього стали проведені фахівцями нашого центру фокус-групи в різних регіонах, а також соціологічні заміри у всіх областях країни (окрім Криму та непідконтрольних районів Донбасу), які на замовлення УНЦПД здійснив Київський міжнародний інститут соціології у вересні-жовтні 2017 року. Як показано в дослідженні, європейська інтеграція, жадання ефективних реформ, мовне питання, врегулювання конфлікту на Сході країни — у цих моментах українська нація знаходить основу для порозуміння. Дані, які отримує УНЦПД в таких дослідженнях громадської думки, використовуються в розробці державної по-

літики щодо єдності, як, наприклад, в Указі Президента №534 «Про пріоритетні заходи щодо сприяння зміцненню національної єдності та консолідації українського суспільства, підтримки ініціатив громадськості у цій сфері» ще наприкінці 2016 року, а в 2017 році на розвиток цієї ініціативи УНЦПД подав свої пропозиції для уряду, що планував заходи у цьому контексті.

У справі сприяння суспільній єдності УНЦПД від 2014 року виступає партнером Ініціативи щодо управління кризовими ситуаціями фінського Фонду імені Марті Ахтісари у реалізації діалогових ініціатив стосовно політичного врегулювання конфлікту в окремих регіонах Донецької та Луганської області. В рамках ініціативи проводяться регулярні зустрічі та консультації з експертами, політиками для пошуку шляхів та сценаріїв припинення конфлікту, досліджується різний світовий досвід у політичній сфері, який сприяв урегулюванню. Парламентарі, представники Адміністрації Президента ознайомлюються з різними практиками та політичними заходами врегулювання конфліктів, пошуку політичних механізмів відповідного процесу.

На основі цього досвіду у 2017 році експерти УНЦПД проводили тренінги з питань конфліктної превенції, адвокатування громадських ініціатив як способу запобігання конфліктам в громаді.

Розумінню реального стану справ на територіях, що прилягають до лінії розмежування, слугували два унікальні оригінальні дослідження спільно з International Alert та за фінансової підтримки Європейського Союзу — «Громадяни і держава на підконтрольних територіях Донецької та Луганської областей: Проблеми, виклики, бачення майбутнього» та «Питання ідентичності для російськомовних в Україні в контексті збройного конфлікту на Сході країни». Дані отримані в результаті фокус-групових опитувань, проведених в населених пунктах Донецької та Луганської областей. У них висловлено думки місцевих жителів щодо готовності до діалогу різних сторін конфлікту, досліджено широкий спектр проблем підконтрольної українському уряду території Донецької та Луганської областей — управління регіоном, інформаційну складову, оцінку місцевими мешканцями ситуації в соціально-економічній сфері. У другому дослідженні з'ясовано роль мови та ідентичності громадян, взаємозв'язок між мовою, ідентичністю і територією в контексті збройного конфлікту на Сході України.

ПРАВА ЛЮДИНИ В КРИМУ. АНАЛІЗ ПРОЦЕСІВ У КРИМУ. ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЩОДО КРИМУ

У 2017 році УНЦПД продовжив здійснювати системний моніторинг та аналіз процесів довкола окупованого та анексованого Криму, а також у вимірі етнополітичної ситуації в Україні, забезпечення прав національних меншин, корінних народів. Було створено мережу експертів у шести регіонах України, силами якої було підготовлено більше 50 закритих аналітичних моніторингових звітів для Офісу Верховного Комісара з питань національних меншин Організації з безпеки та співробітництва в Європі про ситуацію в Україні в сфері захисту прав меншин, ситуацію в Криму.

Робота експертів УНЦПД в Конституційній Комісії, спілкування з експертами з відповідних питань та завдання врегулювання статусу Кримської автономії в Конституції України спонукало до проведення дослідження щодо конституювання та функціонування автономій в унітарних державах. Процес формування політики України стосовно Кримського півострова та основні етапи конституювання взаємин висвітлено у виданнях УНЦПД «Питання автономії Кримського півострова: дискусії, виклики, зміст» і «Експертні пози-

ції. Статус Автономної Республіки Крим у Конституції України», що стали можливими завдяки сприянню Національного фонду підтримки демократії (США). Книги стають у пригоді державним службовцям, представникам міжнародних організацій, неурядових організацій, засобам масової інформації — всім, хто опікується питаннями деокупації Криму, конституційної реформи в Україні, забезпеченням прав корінних народів та національних меншин.

З ініціативи та активної діяльності УНЦПД у 2017 році за сприяння Міжнародного фонду «Відродження» у співпраці з Міністерством інформаційної політики, представниками апарату Ради національної безпеки і оборони було розроблено та проадвокатовано проект державної інформаційної стратегії щодо окупованого Кримського півострову. Розробка Стратегії інформаційної реінтеграції Криму стала новаційним піонерським процесом. Вона відбувалась за умов відсутності чітко сформульованої державної політики щодо звільнення Криму від окупації та плану реінтеграції його мешканців, а також за відсутності фінансування такої діяльності

з боку державного бюджету. Створенню проекту Стратегії передувало ретельне вивчення стану справ на півострові, проведення фокус-групових досліджень з різними аудиторіями для виявлення їхніх інформаційних потреб, попередня довготривала експертиза

УНЦПД з питань місця Криму в становленні української суверенної держави, дані моніторингу поточної ситуації в Криму, консультації з різними сторонами, включаючи Меджліс кримськотатарського народу. Проект Стратегії передано зацікавленим сторонам.

ОЦІНКА ПОЛІТИЧНИХ РИЗИКІВ ДЛЯ ДЕМОКРАТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Одним із важливих завдань України є її інтеграція та кооперація з провідними демократичними державами світу. Партнерам України для планування своїх дій важливо розуміти процеси в політичному середовищі, орієнтуватися у трендах потенційної спрямованості подій в Україні. УНЦПД на основі власної методології зважає фактори, що справляють свій вплив на розвиток подій в Україні, здійснює оцінку політичних ризиків для демократичного управління та укладає прогнозне бачення утримання чи зміни факторів. Оцінюванню підлягають не тільки події, що можуть негативним чином

позначитися на політичній стабільності, але й державний менеджмент щодо скорочення цих факторів ризику, тобто, реакція державних органів на наявність факторів ризику. Документ з оцінки політичних ризиків, робота над яким ведеться за сприяння Національного фонду підтримки демократії (NED) готується у співпраці із залученими експертами; виходить двічі на рік та використовується в Україні та за кордоном колами, що зацікавлені у джерелі незалежної аналітики для кращого розуміння політичної ситуації в Україні, — банками, бізнес-групами, громадськими середовищами, структурами влади.

РОЗВИТОК ПРОЦЕДУР ПРЯМОЇ ТА ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ

2017 рік став періодом продовження активності УНЦПД у сфері розвитку такого інструменту прийняття рішень народом, як референдум. Ще 5 років тому, у 2012 році УНЦПД виступив одним із ініціаторів коаліції громадських організацій «За чесний референдум», метою якої стало проведення публічної просвітницької кампанії щодо ризиків ухваленого у 2012 році законодавства у сфері референдумів. Найпотужніші громадські організації України, що об'єдналися у мережу, провели роз'яснення у засобах масової інформації щодо ймовірних наслідків застосування недемократичних положень законодавства у сфері референдумів. Разом із спеціалістами Інституту виборчого права, Центру політико-правових реформ, Інтерньюз-Україна, Міжнародної фундації виборчих систем за сприяння юридичної фірми Lexfor у співпраці з Міністерством юстиції України експерти УНЦПД у 2015-2016 роках розробили нову редакцію закону «Про всеукраїнський референдум» та у 2017 році займалися просуванням ідеї щодо розгляду цього проекту в парламенті України, брали участь в регіональних обговореннях, органі-

зованих Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES).

У 2017 році стартувала ініціатива, пов'язана із приверненням уваги до питання вдосконалення правил у сфері виборів. УНЦПД спільно з учасниками експертної групи в рамках Реанімаційного пакету реформ з реформування виборчого законодавства — Громадянською мережею ОПОРА, Інтерньюз-Україна, Платформою прав людини, Центром політико-правових реформ, підтримували потужну інформаційну кампанію із необхідності забезпечення відкритого та інклюзивного виборчого процесу, який мав би включати в себе запровадження відкритих списків у процесі голосування; організовували та брали участь у публічних заходах на підтримку цієї ідеї. Учасники проекту, підтриманого Центром демократії та верховенства права (ЦЕДЕМ) за фінансування Європейського Союзу, вивчали досвід країн, в яких ефективно працюють виборчі системи із «відкритими списками» (Естонії, Латвії, Польщі), розбиралися в тонкощах різних моделей голосування, опрацьовували з зацікавленими жур-

налістами із 12 різних міст на дводенному тренінгу різні аспекти виборів.

Продуктами діяльності стали вперше перекладена українською мовою Доповідь Венеційської Комісії (дорадчого органу Ради Європи) від 2015 року — «Про розподіл місць у відкритих та закритих списках» та підготовлена брошура «Правила і практика голосування за відкритими списками» (за підтримки Центру демократії та верховенства права при фінансуванні Європейського Союзу та Міжнародної фундації виборчих систем). У ній на основі конституційного й законодавчого регулювання виборчих процедур в Естонії, Латвії та Польщі здійснено огляд практичних моделей пропорційних виборчих систем, що надають можливість для персоналізованого голосування. Видання дозволяє підвищити обізнаність зацікавлених про особливості виборчого процесу в умовах застосування пропорційних виборчих систем із «відкритими списками».

Було проведено значну роботу з політичним середовищем: з'ясовано позицію політичних партій щодо ставлення до пропорційної виборчої системи із преференційним голо-

суванням, підготовлено три звернення до парламенту із закликом активізувати діяльність над реформою законодавства у сфері виборів та оновити склад Центральної виборчої комісії, а також до Голови Верховної Ради із закликом відновити діяльність Робочої групи щодо розробки законодавства у сфері виборів.

Діяльність активістів дала поштовх активізації реформи у сфері виборів: в інформаційному просторі отримала розголос тематика реформи виборчої системи, почав формуватися запит на відкритість різних аспектів виборів та на підвищення впливу виборців на процес відбору представників у владу. Будучи спонуканим вуличними акціями, активізувався законотворчий процес, і в листопаді 2017 року у парламенті пройшов перше читання один із варіантів Виборчого Кодексу, який покликаний упорядкувати виборчі процедури. Хоча дискусії щодо оптимальних виборчих систем ще тривають, діяльність УНЦПД та експертів Групи із реформування виборчого законодавства Реанімаційного пакету реформ привернула увагу до проблем у сфері виборів та спонукала до прогресу у законодавчому забезпеченні чесних виборів.

ВНЕСОК В ОБМІН ДУМКАМИ ТА РОЗРОБКУ ДЕРЖАВНИХ ПОЛІТИК

Експерти УНЦПД увійшли до складу Ради міжнародної злагоди при Кабінеті Міністрів України, коли при уряді було запроваджено посаду Урядового уповноваженого з питань етнонаціональної політики.

Експерти УНЦПД є членами Експертної Ради при Комітеті з питань прав людини, на-

ціональних меншин і міжнародних відносин і в цій якості брали участь у підготовці проекту Національної стратегії у сфері прав людини на виконання Указу Президента України від 15 жовтня 2014 року № 811 [Про розроблення Національної стратегії у сфері прав людини](#), зокрема стосовно забезпечення прав національних

меншин, визначення новітніх викликів, пов'язаних із забезпеченням прав людини на тимчасово окупованих та неконтрольованих територіях. У 2017 році здійснювалася діяльність, пов'язана з незалежною оцінкою реалізації цієї стратегії у профілі експертизи УНЦПД.

КОМУНІКАЦІЯ ПРОЦЕСІВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ. БЕЗПЕКОВІ АСПЕКТИ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Починаючи з 2014 року, коли УНЦПД долучився до формування Української Сторони Платформи громадянського суспільства Україна-ЄС, що створена у відповідності до Угоди про асоціацію, ми стали учасниками Робочої групи №1 «Політичний діалог, зовнішня та безпекова політика». Також УНЦПД долучився до координування Робочої групи №3 «Права людини, гендерна рівність та не-дискримінація»: в рамках діяльності підготовлено моніторинговий звіт, якій дозволяє оцінити реалізацію угоди в сферах забезпечення прав меншин, недискримінації, гендерної рівності.

Новітні загрози для територіальної цілісності, внутрішньої єдності суспільства викликали активізацію державної політики

у сфері зовнішньої та внутрішньої безпеки. Експерти УНЦПД разом із представниками Центру глобалістики «Стратегія ХХІ» у лютому 2017 року організували та провели спільно з Фондом Конрада Аденауера (Федеративна Республіка Німеччина) круглий стіл високого представницького рівня. Його тематиці присвячена відповідна Аналітична записка «Зближення Україна-НАТО: невідомі співпраця і спільна відповідь на гібридні загрози». До неї увійшли також дані опитування експертів, що дозволяють побачити оцінки спеціалістами потреб співпраці інституцій у безпековому вимірі, стан справ і зрозуміти перспективи динаміки зближення України і НАТО, форматів і сфер спільної діяльності на посилення архітектури безпеки в східноєвропейському регіоні.

КОАЛІЦІЇ ТА ПАРТНЕРСТВА

Досягнення однієї організації неможливо порівняти за силою впливу та енергією із діяльністю в партнерствах і коаліціях. УНЦПД виступає надійним партнером для багатьох організацій громадянського суспільства та їх мереж.

У 2017 році це була ефективна співпраця:

- ◆ в коаліції «За сприятливе законодавство для громадських об'єднань», до якої входять 24 організації
- ◆ в коаліції «За чесний референдум» разом із Центром політико-правових реформ, Інститутом виборчого права, Платформою прав людини, Інтерньюз-Україна
- ◆ із координації Робочої групи 3 «Права людини, гендерна рівність та недискримінація» Української Сторони Платформи громадянського суспільства Україна-ЄС, з 2016 року
- ◆ в коаліції «Громадська підтримка реформування законодавства для парламентських виборів», 2017 — Інтерньюз-Україна, Громадянська мережа ОПОРА, Платформа прав людини, Інститут виборчого права
- ◆ з Центром глобалістики «Стратегія XXI»
- ◆ Peace Action, Training and Research Institute of Romania (PATRIR)
- ◆ Ініціативою щодо управління кризовими ситуаціями (Фонд імені Марті Ахтісаарі), Фінляндія.

- ◆ в мережі «Партнерство за свободу мирних зібрань» — 27 організацій
- ◆ в мережі «Експертна платформа розвитку місцевої демократії в Україні» — 15 організацій

Від початків створення УНЦПД входить до експертної ініціативи Реанімаційний Пакет Реформ, яка виникла у середовищі активістів Євромайдану в 2014 році. У 2017 році УНЦПД працював у групах: Децентралізація, Європейська інтеграція, Реформування виборчого законодавства. Також у грудні 2017 року УНЦПД увійшов до складу Ради РПР, яка щороку формується шляхом виборів із 82 організацій-учасниць мережі. Це висока честь для УНЦПД і можливість спільно з іншими організаціями формувати порядок денний реформ від громадськості та підтримувати визначення стратегічних цілей Реанімаційного Пакету Реформ.

Найголовніше для УНЦПД як аналітичного центру — якість розробок, рекомендацій, проектів рішень, які пропонуються, та гарантії відсутності непублічних впливів на роботу УНЦПД.

З 2014 року УНЦПД входить до складу засновників Офісу зв'язку українських аналітичних центрів у Брюсселі, що дозволяє поширювати матеріали Центру для аудиторії в центрах прийняття рішень в інституціях об'єднаної Європи.

ПРОЕКТИ УНЦПД У 2017 РОЦІ

За останні три роки (2015–2017 роки) УНЦПД здійснив 15 успішних проектів, підтриманих такими донорами, як Національний фонд демократії (США), Європейська Комісія, Міжнародний фонд «Відродження» (Україна), Верховний Комісар з питань національних меншин ОБСЄ (Нідерланди), Private Agencies Collaborating Together, Inc (PACT, США), Міжнародна фундація виборчих систем (IFES, Ukraine), Програма розвитку ООН Україна, Посольство Великої Британії в Україні, Фонд Конрада Аденауера (Німеччина), International Alert (Велика Британія) на загальну суму 1 млн 700 тис. дол. США. У липні 2014 року УНЦПД підписав Cooperative Agreement з Агентством США з міжнародного розвитку на 5 років на загальну суму 1 млн 500 тис. дол. США, частиною якого є інституційна підтримка УНЦПД.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**National Endowment
for Democracy**
Supporting freedom around the world

Посольство
Великої Британії
в Україні

osce
HCNM

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

pact
building
local
promise.

**international
alert**

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

РЕАНІМАЦІЙНИЙ
ПАКЕТ РЕФОРМ

**Konrad
Adenauer
Stiftung**

European Center for Non-Violent Conflict Resolution

ЦЕНТР ДЕМОКРАТІЇ ТА
ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА

Arbeiter-Samariter-Bund

- ◆ З 2014 року УНЦПД виконує системний 5-річний проект Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Створення сприятливих умов діяльності для громадянського суспільства в Україні (Громадяни в дії)» / Ukraine Civil Society Enabling Environment Activity (Citizen-in-Action) No. AID-121-A-14-00002. Крупний проект національного рівня націлений на вдосконалення правового середовища діяльності організацій громадянського суспільства і підвищення спроможності цих організацій застосовувати такі законодавчі новації. Також цей проект надає можливості для інституційного зміцнення УНЦПД, розвитку системи стратегічного і внутрішнього менеджменту. 2014–2019.

- ◆ Просування соціального діалогу / Promoting social dialogue. No. 2017-484, National Endowment for Democracy (NED). 2017–2018.

- ◆ Програма підтримки України. Управління міжетнічними взаєминами в Криму. VI фаза / Ukraine Support Program. Management of Inter-ethnic Relations in Crimea Phase VI. Extension of IPA Crimea monitoring // Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE HCNM) / Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ ВКНМ). No. 1400318. Здійснюється системний комплексний моніторинг реалізації прав людини в Криму, етнополітичної ситуації. Матеріали лягають в основу звітів ОБСЄ щодо прав людини в Криму. 2015–2017.

- ◆ Посилення спроможності НУО України та Грузії до участі у діалозі щодо надання соціальних послуг / Strengthen capacity of CSOs in Georgia and Ukraine to contribute to the policy dialogue on Social Service Delivery // Arbeiter-Samariter-Bund Deutschland. E.V. (ASB). No. GE01502. Створюється нова практика якісного партнерства на місцевому рівні у шести областях між органами влади та неурядовими організаціями, які допомагають особам з інвалідністю, людям похилого віку та внутрішньо переміщеним особам. Навчено 20 організацій, які адвокатували потреби і змогли залучити кошти із місцевих бюджетів для надання соціальних послуг. 2015–2018.

- ◆ Державна політика України щодо Криму: аналіз, моніторинг, експертна підтримка // Міжнародний фонд «Відродження»/ International Renaissance Foundation. No. 50487. На основі моніторингу процесів та аналізу рішень влади Росії щодо Криму підготовлено Білу Книгу політики про зміни у сфері культури, інформації, політики, освіти, етнона-

ціональних відносин, соціально-економічних процесів в окупованому Криму. Сформульовано стратегічні напрями політики України щодо окупованої території Кримського півострова. 2017.

- ◆ Від конфлікту до миру: шляхи взаєморозуміння та примирення / From Conflict to Peace: A Path to Understanding and Reconciliation // International Alert (Great Britain)/ No.20160318. Вперше в Україні вивчалася динаміка в сфері ідентичності, зібрано та проаналізовані дані про процеси самоусвідомлення, застосування мов, сприйняття конфлікту на Донбасі росіянами та російськомовними, що мешкають у різних місцевостях України. 2015–2017.
- ◆ Міжнародний круглий стіл спільно з Фондом Конрада Аденауера (Федеративна Республіка Німеччина) «Зближення Україна-НАТО: невійськова співпраця і спільна відповідь на гібридні загрози». Лютий 2017.
- ◆ Зміцнення потенціалу уряду щодо роботи із вимушеними переселенцями з Криму та його жителями / Enhancing Government Capacity for Working with Crimea Residents and IDP's from Crimea //British Embassy Kyiv. Посольство Великої Британії Розробка методичних

вказівок для державних службовців, які працюють у сфері громадських послуг, освіти, соціальної політики, надання документів для внутрішньо переміщених осіб і жителів окупованої території Криму, для підвищення потенціалу уряду України забезпечувати реалізацію прав людини в Криму. 2017.

- ◆ Розробка та адвокація державної інформаційної стратегії щодо окупованого Кримського півострова / Drafting and advocating a government information strategy on the occupied Crimean peninsula // Міжнародний фонд «Відродження»/ International Renaissance Foundation. № 51265. Створення проекту Стратегії інформаційної політики України для Криму та комунікація з органами влади України щодо завдання держави підтримувати комунікацію з громадянами України на півострові, з міжнародною громадськістю та стейкхолдерами щодо порушень прав людини в Криму, політики Росії в Криму, порушення міжнародного права у зв'язку з анексією Криму. 2017.
- ◆ Громадська підтримка реформування законодавства для парламентських виборів / Public Support for Reforming Parliamentary Electoral Law // Європейський Союз, Центр демократії та вер-

ховенства права, Реанімаційний пакет реформ //European Union, Center for Democracy and Rule of Law, Reanimation Package of Reforms. Проведення інформаційної, просвітницької та адвокаційної кампанії, спрямованої на привернення уваги суспільства та політичних стейкхолдерів до потреби демократизації правил у сфері виборів до парламенту та ухвалення нового законодавства для цього. В основу кампанії лягли експертні матеріали, підготовлені учасниками Групи з реформування виборчого

законодавства мережі Реанімаційний Пакет Реформ. 2017.

- ◆ Моніторинг прогресу у відносинах щодо посилення дій / Monitoring Progress Empowering Action // The European Center for Non-Profit Law (ECNL) / Європейський центр неприбуткового права. Розробка методології для оцінки прогресу законодавчих правил, що покликані регулювати відносини неприбуткових організацій і держави. 2017–2018.

БЮДЖЕТ І ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

В 2017 році УНЦПД вдалось залучити більше 16,5 *млн грн* для реалізації статутних завдань із підтримки процесів суспільної єдності, зміцнення громадянського суспільства та утвердження процедур демократичної участі та посилення політичної підзвітності. Ми пишаємося такою підтримкою наших ініціатив і щиро вдячні за неї усім друзям і партнерам:

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ ДІЯЛЬНОСТІ УНЦПД У 2017 РОЦІ

	<i>грн</i>	<i>%</i>
Агентство США з міжнародного розвитку	9 257 988	55.54
Співпраця з робітничих самаритян Німеччини за підтримки Європейського Союзу	1 543 697	9.26
Європейський центр некомерційного права	315 964	1.90
Посольство Великої Британії	436 745	2.62
Міжнародний ALERT, Велика Британія	413 083	2.48
Національний фонд підтримки демократії	1 600 420	9.60
Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ ВКНМ)	2 353 051	14.12
Центр демократії та верховенства права (ЦЕДЕМ) за підтримки Європейського Союзу (ЄС)	452 041	2.71
Міжнародний Фонд Відродження	294 962	1.77
Загалом	16 667 951	100

РОЗПОДІЛ БЮДЖЕТУ ЗА НАПРЯМКАМИ

Витрати за категоріями, 2017	грн
Персонал програм	7 703 933
Адміністративні витрати	2 619 293
Відрядження	107 394
Офісні витрати	120 761
Публікації та друк	245 247
Аудит	306 409
Банківські витрати	11 477
Зв'язок	48 319
Оренда офісу	1 325 025
Офісні витрати	229 006
Підтримка баз даних	43 778
Програмне забезпечення	36 282
Контракти на виконання робіт	1 927 509
Заходи	1 276 478
Виготовлення інформаційної продукції	667 040
Загалом	16 667 951

РОЗВИТОК СПРОМОЖНОСТІ ТА СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

У 2017 році УНЦПД продовжив працювати для інституційного розвитку з метою забезпечення високих стандартів належного врядування, а також прозорості та підзвітності менеджменту організації.

Основними здобутками у напрямку організаційного розвитку стали:

- ◆ Запровадження стандартів належного врядування
- ◆ Удосконалення систем внутрішнього контролю та запровадження міжнародних стандартів фінансового менеджменту
- ◆ Активізація внутрішньої програми навчання і розвитку персоналу організації
- ◆ Оновлення правил системи захисту інформації.

У результаті здійснених змін УНЦПД вийшов на якісно новий рівень організації діяльності. Центр спроможний забезпечити ефективну реалізацію системних багаторічних проектів національного рівня.

УНЦПД успішно пройшов два аудити за 2017 рік — один, проведений українською компанією «Марінченко і партнери» на замовлення Міжнародного Фонду Відродження, інший — «Делойт Україна», що є частиною міжнародної кампанії «Делойт Туш Томацу Лімітед», на замовлення Агентства США з міжнародного розвитку.

ПРАВЛІННЯ УНЦПД

Правління є складовою системи стратегічного управління УНЦПД і виконує наглядові функції. Ми пишаємось, що управляють нашою організацією такі знані та шановані особистості, діячі громадського та бізнес-середовища, як:

Микола Рябчук, голова Правління УНЦПД, український письменник, політолог, Голова Українського відділення Міжнародного ПЕН-клубу

Михайло Весельський, член правління УНЦПД, управлінець, засновник та Голова Ради Директорів компанії Evrotek

Гульнара Бекірова, член правління УНЦПД, історик, політолог, заступник голови Спеціальної комісії Курултая з вивчення геноциду кримськотатарського народу

Наталя Боржеллі, член правління УНЦПД, Віце-Президент Міжнародного центру некомерційного права (ICNL), США

БУДЬТЕ З НАМИ

НА САЙТІ УНЦПД
UCIPR.ORG.UA

НА САЙТІ ПРОЕКТУ
АГЕНТСТВА США З МІЖНАРОДНОГО
РОЗВИТКУ «ГРОМАДЯНИ В ДІЇ»
DOVIDNYK.ORG.UA

та

У МЕРЕЖІ FACEBOOK
<https://www.facebook.com/UCIPR/>